

MIT HOZNA VISSZA A ROTHERMERE-VONAL?

MOST, MIKOR a nemzetközi közvélemény szemei elsősorban Rothermere lord akciója következtében kezdenek megnyílni és a világ lelkiismeretének ébredése a trianoni szerződés revíziójának ígérését vetíti a közeli évek láthatárára, nem utópia, de az alapos felkészülés követelménye tisztába jönni azzal, mit jelent az ígérlet közgazdaságilag, azaz mennyivel és minő ipari és mezőgazdasági értékekkel gyarapodnék a magyar közgazdaság, ha az úgynevezett Rothermere-vonal megvalósulna és az azon belül terülő földcsíkok valamely nemzetközi határozat folytán csakugyan visszacsatoltatnának a csonka országhoz. Mivel egyelőre csak a csonka országgal összefüggő magyar nyelvterületek visszakapcsolása érdekében hangzottak el súlyt jelentő nyilatkozatok, ezeket az országrészeket vesszük szemügyre, azonban mégis a Ruténföld hozzáadásával, abban a meggyőződésben, hogy ez utóbbi terület a revízió után, ha politikailag nem, vagy csak lazán, gazdaságilag feltétlenül a megnagyobbodott haza integráns részévé fog válni, minden régi rokonszeny figyelmen kívül hagyása mellett is egyszerűen azért, mert számára ez lesz az egyetlen megoldás. Feltételezzük továbbá, hogy e nemzetiségi felszabadítás a magyar nyelvterületekkel közvetlenül összefüggő német többségű területekre is ki fog terjedni; semmi okunk sincs kételkedni benne, hogy hazafias németjeinknek is ez a kívánsága. Hasonlóképp feltételeztük a vend népről, hogy a revízió alkalmával visszacsatolás iránti korábbi igényeit sikerrel fogja érvényesíteni. Ellenben nem vonjuk a remélt új határok körébe a Székelyföldet és feltételezzük, — mivel tisztán etnográfiai szempontokról van szó a revízió külföldi pártfogóinál — hogy Ausztriával szemben a trianoni határ kevésbé változik.

Magyar nyelvterület alatt az alábbiakban azt a területet értjük, melyet nagyjából a következő pontokon áthaladó határ zár be: Pozsonytól északra Magyarfalu — Szered — Nyitrapereszlény — Bakabánya — Lissó — Sztrepva — Süvete — Dobsina — Szomolnok — Kassából a Sárosfalu — Hollóháza — Ondava és Laborca összefolyása — Tama — Homonna — Haragitó — Kurima — Alsópagony — régi országhatár Vasér forrásáig (Mármaros m.), — kelet-nyugati egyenes vonal Rüstzig — Szinérváralja — Szilágysomlyó — Belényes — Vadász — Zaránd — Lippa — Magyarszákos — Versectől északra Szekerész — Duna és Tisza folyása Tiszatarrosig — Petróc — Dunacsép — régi országhatár (Horvátország nélkül) Felsőszömölnökig, ahol a mai osztrák határral találkozik. E határvonal a mai területhez csatlakozó magyar és német többségű járásek szerint van megvonva; kissé zeg-zugos, de a statisztikai számításokat csak ezen az alapon lehetett elvégezni. A valóságban nem érvényesülnének ily mereven az etnográfiai szempontok, de ez lényeges változást nem okozna mindaddig, míg csak célszerűbb határmegvonásról és nem az etnográfiai határnak más szempontok szerint való jelentékeny módosításáról volna szó. Ily eshetőségekre azonban nem lehetünk figyelemmel, mert célunk az etnográfiai magyar nyelvterület közgazdasági lehetőségeinek megállapítása. Az így megvont határokon belül fekvő terület kiterjedése a maihoz

képest 64.000 négyzetkilométerrel 157.000 négyzetkilométerre növekednék. A lakosság száma — Csonka-Magyarországra nézve az 1920-i, a jelenleg megszállt területekre pedig az 1910-i népszámlálás adatait véve alapul — 12.4 milliót tenne ki. Ezzel a lélekszám tekintetében is Jugoszlávia és Csehszlovákia elé kerülnénk.

Ami a gazdasági erőforrásokat illeti, elsősorban az őstermelést kell szemügyre vennünk. Ennek ágai közül a vadászatot és halászatot röviden elintézhethetjük azzal, hogy nagy erdőterületek és folyószakaszok visszakerülése a vad-, illetőleg halállományt nagymértékben növelné. Különösen a vadászat lehetőségét nem szabad a kereskedelmi mérleg szempontjából sem kevésre becsülni. Magyarország egyike a legkiválóbb vadászterületeknek Európában, még pedig úgy a mezei, mint az erdei vadakat illetőleg. Ma is sok szenvedélyes vadászt vonz ide és az idelátogatók száma jelentékenyen emelkedni fog, ha a már eddig is szép eredményeket mutató idegenforgalmi propaganda ezt a vonzerőt jobban fogja hangsúlyozni. Ebből a szempontból is értéke lesz tehát az erdővidékek visszacsatolásának, amit fokoz az a körülmény, hogy a Kis Magyar Alföld és annak dombos határvidéke mezei vadakban legdúsabb területe volt az országnak, a magyar nyúl, fácán és fogoly pedig élő állapotban is keresett kiviteli cikk.

A csonka ország mezőgazdaságának nagy hiánya szegénysége erdőben és legelőben. Előbbiből az 1917 évi felvétel szerint 1,091.000 hektár van, ami a hasznosítható terület 11.7%-át teszi ki. A visszacsatolandó részekkel 1.328.000 hektár kerülne vissza és ezzel az erdőségek aránya 14.1%-ra emelkednék. Ma 0.13 hektár erdő esik egy lakosra, a terület kiegészítése után 0.21 hektár jutna. Tehát mintegy 50%-kal javulna a helyzet, ami rendkívül sokat jelentene éppen a külkereskedelmi mérleg szempontjából, a fa lévén egyike azoknak a tételeknek, melyek a mérleg egyensúlyát leginkább veszélyeztetik; összes behozatalunk értékének 1926-ban $ii*35\%$ -a a nyers és megmunkált fára esett és nagyobb ipari konjunktúra idején — mint a folyó év első felében is — a behozatal még jelentékenyebbre növekszik.

A legelők a termőterületnek $10*9\%$ -át teszik ki ma; egy számos állatra jut 0-33 hektár.¹ A fenti értelemben vett magyar nyelvterületekkel 645.000 hektár legelő kerülne vissza, amivel a legelőterület aránya $9*9\%$ -ra szállna alá és egy számos állatra is a jelenleginél kevesebb: 0-31 hektár jutna. Azonban a visszakerülő legelők jórésze hegyvidéken fekszik, tehát az átlagos legelőminőséget javítaná, aminek következtében az aránynak enyhe csökkenése állattenyésztésünk fejlődési lehetőségeit nem rontaná. Kedvezően hatna, hogy ismét a miénk lennének azok a vidékek, melyek a legkiválóbb sovány-anyagot nevelték.

A szóbanforgó országrészek aránylag több a nem termő terület, mint Csonka-Magyarországon, amit a hegyvidékek idéznek elő. Rét, szántó és szőlő tehát viszonylag kevesebb van, ami által a visszacsatolás a jelenlegi országos arányokat kissé megrontaná. A szántóterület a mostani 60-ról visszaesne 55% -ra. Ma a 8,250.000 lakosra 5,590.000 hektár szántó és 102.000 kert, vagyis összesen 5,692.000 hektár élelmiszert termő terület esik és egy lakosra jut $0*67$ hektár. A határos magyar nyelvterületeken 3.540.000 hektár szántó és 83.000 hektár kert fekszik, ezek hazakerülésével

¹ Egy számos állat a haszonjószág szokásos egysége a mezőgazdaságban és elent 500 kilogramm súlyú állatot, tekintet nélkül annak fajára. Egy szarvasmarha annyi, mint egy ló, vagy négy sertés, vagy tíz juh; egy felnőtt állat átlagban két növendéket tesz ki. A legutóbbi állatfelvételek szerint a szarvasmarhaállománynak 72, a lóállománynak 75, a sertésállománynak 33 és a juhállománynak 74% -a felnőtt, a többi növendék.

összesen 9,313.000 hektár élelmiszert termő terület oszlanék meg a 12.4 millió lakosra, amivel az egy főre jutó terület 0.75 hektárra emelkednék. A megnagyobbodott ország eltartási kapacitása tehát 25%-kal javulna. A kenyérmagvak — búza, rozs — tekintetében hasonló kedvező változás következne be. Mai területünkön az 1923—25 évek termésének átlagát véve figyelembe, egy főre 2.99 q jut e két terményből; az egész nyelvterületre kiterjeszkedő Magyarországon e fejadag 3.51 q lenne. Még nagyobb volna az emelkedés a többi mezőgazdasági főtermény tekintetében: az évi zabtermés 3,600.000 q-val (a jelenleginek 10.9%-ával), az árpatermés 3.600.000 q-val (a jelenleginek 93%-ával), a szemes tengeri 15,700.000 q-val (a jelenleginek 88%-ával), a burgonya 9,600.000 q-val (a jelenleginek 56%-ával) növekednék. Mivel a lakosság számának emelkedése csak 50%-ot tenne ki, kivitelünknek e cikkekből a maihoz képest nagymértékben fokozódnia kellene.

Az állatállomány is növekednék viszonylagosan, mégpedig a jelenlegihez képest a lóállomány 71, a szarvasmarhaállomány 73, a sertésállomány 78 és a juhállomány 50%-kal. Az emelkedés tehát—a sertést kivéve — kisebb, mint a takarmánytermés fentebb közölt várható növekedése, így tehát az állatanyag fenntartása nem okozna gondot, sőt állattenyésztésünknek kivihető feleslege is több maradna.

Tehát úgy termény-, mint állatkivitelünk forrásai erősödnének. Hogy ez mily mértékű javulást jelentene külkereskedelmi mérlegünkben, arra nézve számokban felelni nehéz. A kenyér-magvakra vonatkozólag azonban megkockáztathatunk egy becslést. Ma búza- és rozsterményünk — 1923/25 átlagában — 24,500.000 q; kell 2,060.000 hektárra vetőmagul 3,600.000 q és 8½ millió lakos ellátására fejenként és évenként 120 kg, vagyis összesen 9.900.000 q szükséges itthon; kivitelre marad tehát 11,000.000 q. Az új területek 13,800.000 q búzát és rozst hoznának, tehát 40,500.00 q-ból kellene fedezni a megnövekedett lakosság szükségletét 14,900.000 q-val, valamint a vetőmagszükségletet 5,600.000 q-val; ily módon kivitelre maradna 19.500.000 q. Ha tehát ma egy lakosra jut 120 kg kiviteli kenyérmag, az új határok esetén ez 158 kg-ra emelkednék, ami mintegy 30%-os javulás; fejenként ennyivel több kenyérmag állna a behozatali cikkek megvásárlása céljából rendelkezésre. Ha feltesszük, hogy az egy-egy főre eső behozatali többlet akkor is 9.50 pengő volna, mint 1926-ban, a fejenkénti búza- és rozskiviteli többlet értéke — 30 fillérjével számítva 11.40 pengő — azt bőségesen fedezné.

Így tehát a nyelvterületi határokat érvényesítő békerevizió csak a fő mezőgazdasági kiviteli cikkeket véve is tekintetbe, javítana külkereskedelmi helyzetünkön. Külön esik itt latba még külforgalmi helyzetünk javulása annál fogva, hogy egyik legerősebb versenytársunk a közeli nyugat piacain: Jugoszlávia, éppen mezőgazdaságilag teljesítőképes területeinek—Bánátnak, Bácskának — nagy részét vesztené el, még pedig a mi javunkra, és így Magyarország jelentősége viszonylag is javulna a piacokon. Viszont a Csehszlovák köztársaság még nagyobb mértékben volna kenyérmagbevételre utalva, mert éppen az éléskamráit képező Csallóközt és Kis Magyar Alföldet volna kénytelen visszaadni.

Az ipar kilátásai szempontjából elsősorban az ipari nyersanyagforrásokban való gyarapodás érdekel bennünket, annál is inkább, mert az iparfejlesztés lehetőségei e ponton szorosan összefüggnek a behozatal alakulásával. Azon a területen, amely a mai és a nyelvterület által megadott határok közt fekszik, jelentékenyebb bányatelepek nincsenek. Az utolsó béke-statisztika szerint mindössze évi 500.000 q barnaszén, 2,300.000 q vasércet, 11.000 q rézércet, 63.000 q antimonércet, 578.000 só, 18.000 q

kőolajat termelt e terület és valami kevés nemesércet; ezek értéke összesen 17 millió pengő volt. Ezzel szemben Csonka-Magyarország bányászati és kohászati termelésének értéke 1925-ben kerekén 138 millió pengőt tett ki. Ipari nyersanyagkészleteink számottevő gyarapítására tehát nem igen számíthatunk. Jelentékeny nyereség volna mégis a só, mely a megnagyobbodott területnek az 1914 előtti fogyasztás szerint számított szükségletéből (1,850.000 q) mintegy 31%-ot fedezne, míg ma teljesen a külföldre vagyunk utalva.

Egészen más a helyzet a gyáripar tekintetében. Az utolsó békeévben a visszacsatolandó terület gyáripari termelésének értéke 790 millió pengő volt; Csonka-Magyarorszáé ma 1.970 millió; tehát 40%-os emelkedésről lehetne szó. Főképen a fa- és csontipar, papirosipar, élelmezési ipar és a gépgyártás telepei gyarapodnának számban és termelési képességben. Figyelembe kell azonban venni, hogy a Felvidék iparát — és elsősorban ez jelentene valamit — a cseh verseny és az elnyomó gazdaságpolitika nagymértékben tönkretette, a gyárak egy része át is költözött a csonka területre. Az egykor virágzó gyáriparnak technikai, pénzügyi és kereskedelmi szervezete tehát szétesett és a kedvezőbb viszonyok bekövetkezése sem tudna abba a korábbihoz hasonló életet lehelni. Pedig e terület gazdaságilag igen intenzíven fejlett része volt az országnak. Legjobban mutatják ezt talán a közlekedési viszonyok: Csonka-Magyarország 1925. évi állami útjainak 70%-ával (3.675 km), ugyanazon évi vasútainak 61%-ával (18.500 km) felérő állami, illetőleg vasúthálózat szövi be ezt a területet. Közismert dolog, hogy egész sora a vasúti csomópontoknak fekszik ezen a részen, mai határunk közvetlen közelében, melyek visszakerülése fokozza a várható közlekedési előnyöket.

Az a körülmény, hogy a megszállt területek ipara a békebelihez képest visszafejlődött állapotban kerülne ismét hozzánk, nézetünk szerint nem kedvezőtlen. Egy a nyersanyagforrásokkal és a belső piac felvevőképességével arányban nem álló gyáriparnak hazánk mai gyáriparához való csatlóása ipari hipertrófiát idézne elő, mely csak fokozná a mai vámpolitikai és külkereskedelempolitikai nehézségeket. Ellenben, ha e terület a csehek gazdaságpolitikája folytán iparát leépítette, úgyhogy gyáripari termékek beszerzése tekintetében más területre van utalva, a visszacsatolással a csonka ország iparának belső felvevő területe gyarapodnék és így megalapozottsága, ha nem is nyersanyag, de mindenesetre a piac szempontjából való függetlenség tekintetében fokozódnék. Az ipar nyeresége a terület megnagyobbodásából tehát csak annyi volna, hogy a gyári szervezet és fogyasztópiac egymáshoz való viszonya inkább megközelítené az egyensúlyt. Az energiakészlet tekintetében a területgyarapodás annyiban nehézségeket okozna, mert szén és főként feketeszénkészleteink számottevő módon nem növekednének, tehát úgyszólván a mai készletekkel kellene egy 50%-kal megszorított lakosságot ellátni. Ezzel szemben óriási módon javulna a fehérszénrel való ellátottságunk. Míg mai területünkön vízi energiatelepek alig vannak, csak a Rábamentén és a Cserhát—Bükk-vidékén, de itt is az elméleti lóerők száma egy négyzetkilométerre csak 1—10, addig a szomszédos északi részek e tekintetben igen gazdagok és az átlagosan 20—30 elméleti lóerőre tehető természeti energiakészlet egyes vidékeken — Vág-völgye, Felső-Tisza, Sebeskörös — eléri az 50-et, sőt 60-at.

A mind nagyobb közgazdasági fontosságra emelkedő idegenforgalom sokat nyerne. Festői hegyvidékek jutnának ismét birtokunkba és ezekkel a gyógyfürdők egész sora: Vihnye, Szliács, Szklenó, Csiz, Stósz, Tasnád, Püspökfürdő, Palics. Ha utóbbiak egyelőre idegeneket nem is vonzanának, mindenesetre sok magyart tartanának itthon a nyaralás idején, amit a fizetési mérlegnek meg kellene éreznie.

A termelés, illetőleg a nemzeti jövedelem ágait végigtekintve megállapíthatjuk, hogy az anyaországgal összefüggő nyelvterületekkel egyesített Csonka-Magyarország is éppúgy a mezőgazdaságra volna utalva, mint a mai. A megnagyobbodott ország mezőgazdasága teljesítőképesebb volna, mint a jelenlegi: több szemesterményt produkálna, az állattenyésztés fejlesztésének, mezőgazdasági iparnak szélesebb alapot nyújtana. Legfőképpen azonban piaci helyzete javulna a fent kiemelt eltolódások folytán. Ellenben az ipar tekintetében az ország helyzete a maihoz képest alig változnék.

De a magyar nemzet mai életszínvonala és az ország népsűrűsége mellett tisztán mezőgazdaságból, ha az még oly fejlett is, nem, vagy legalább is nem sokáig élhet meg. Ebből nem következik erőltetett iparfejlesztés, de igenis az, hogy a vázolt körülmények közt az ország lakossága nem érheti el sem életmód, sem kultúra tekintetében azt a színvonalat, melyre joggal igényt tart. Az ipari termelés természetes alapjainak hiánya egy a nyelvterület határaitra szorítókozó revízió után is éreztetné kedvezőtlen hatását. Akkor sem volna tehát az ország gazdasági autarkíája biztosítva, amire pedig mindaddig, amíg az úgynevezett gazdasági háború lehetséges, minden országnak szüksége van, ha külpolitikai tevékenységében cselekvési szabadságát biztosítani akarja. Az ország akkor is csonka maradna gazdaságilag is és az egyesülést követő évek fellendülésének elmúltával éppúgy, mint ma, érezni fogná, hogy szüksége van valamely szomszédos terület közgazdaságára és éppúgy az elé a kérdés elé kerülne: szerződés, vagy a határok kitolása!

A magyar nemzet jövődjét újra megalapozni, tehetségei szabad érvényesülését biztosítani, barátságát azok számára, kik ezt saját érdekükből keresik, értékessé tenni csak egy oly ország képes, mely a gazdasági élet összes alapfeltételeit nyújtja. A csupán a nyelvterületre szorítókozó ország nem lenne ilyen. Ebből nem következik, hogy rögtön politikai követelésekkel lépünk fel, hogy azokat a területeket is, melyek a magyar nyelvhatárokon kívül esnék, olyan politikai egy test, egy lélek szorosságával való kapcsolatba kell visszakövetelnünk, mint a magyarlakta vidékeket. De igenis következik, hogy teljes gazdaságföldrajzi kielégülés nélkül egy ilyen revízió nem jelentene megnyugvást sem a magyar nemzet, sem Közép-Európa számára gazdasági okokból sem.

S ez egy érv, melynek súlyát azoknak, kinek kezében a revízió téve lesz, éppúgy, vagy még inkább el kell fogadniok, mint a történelmi jogét. Mert a magyar nemzetnek az élethez, a Kárpátok medencéjében lakó népeknek a nyugodt gazdasági fejlődéshez való joga és az ezeréves történelem jogai csakis a gazdaságföldrajztól kijelölt széles, nagy gazdasági egységet alkotó határookban fognak, a történelmi fejlődés további folyamán, kielégülni.

IHRIG KÁROLY.